

Alkuper. os. 23/22.1.2002

M

MyR 183 01 0054

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
Rautakautisen polttokalmiston koekaivaus
Kaarlo Katiskoski Petteri Pietiläinen 2001

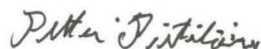
SISÄLLYS

ARKISTOTIEDOT	2
JOHDANTO	3
KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	4
KAIVAUKSEN TAVOITTEET, TEKNIikka JA TOTEUTUS	4
TUTKIMUSTULOKSET	4
Maaperä ja rakenteet	4
Löydöt	4
YHTEENVETO KAIVAUKSEN TULOksISTA	5
LUETTELO KARTOISTA	6
LUETTELO NEGATIIVEISTA JA KUVISTA	6
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA	6
KARTAT	8
KUVATAULUT	22

JOHDANTO

Museoviraston arkeologian osaston koekaivausryhmä kaivoi FK Kaarlo Katiskosken johdolla Jämsänkosken kaupungin Patalan kylän Kissakalliossa (Rn:o 21:4) 9.7-27.7. 2001. Tavoitteena oli tutkia muinaisjäännöksen rajat ja luonne. Paikka löytyi vuonna 1999, kun paikallinen harrastaja Paavo Ihlberg löysi paikalta metallinilmaisijalla pyöreän kupurasoljen, hevosenkenkäsoljen, rautaveitsen, metalli- ja pronssilenkkejä ja lasimassahelmiä sekä myöhemmin alueen tarkastamaan tulleen Timo Sepänmaan kanssa pronssispiraaleja ja lisää lasimassahelmiä. Kaivettu ala oli 25 m² johon sisältyy 1 kaivausalue sekä 14 koekuoppaa. Koekaivaus suoritettiin samanaikaisesti läheisen Viertiön koekaivauksen kanssa josta on erillinen raportti. Kaivauksella toimi piirtäjänä FM Petteri Pietiläinen ja tutkimusavustajana fil. yo. Esa Hertell. Kaivajina toimivat kunnan kesätöihin osoittamat koululaiset Kaarlo Katiskosken siirryttyä 1.9. 2001 alkaen Lounais-Suomen aluevalvojaksi sai allekirjoittanut tehtäväkseen laatia tämän raportin.

Helsingissä 31.12. 2001

Petteri Pietiläinen

ARKISTOTIEDOT**JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO***KJR 183010054*

Rautakautisen polttokalmiston koekaivaus 9.7.-27.7. 2001

Kylä: Patala

Tila: Ala-Mella, omistajat: Yli-Luukko, Marja Anneli ja Risto Juhani p.014-785 148

Peruskartta: 2233 07 JÄMSÄNKOSKI

Koordinaatit: x = 6864 82 y=2562 20 z= 100 m mpy

Kaivausalueen löydöt: KM 32717:1-165

Aikaisemmat löydöt: KM ^{33021 :} (ei luetteloitu) 1-9

Aikaisemmat tutkimukset: Timo Sepänmaan tarkastuskertomus 19.11. 1999

Kaivettu ala: 25 m²

Negatiivit 122074-122094

Diapositiivit 47286-47308

Luettelo kartoista, negatiiveista (kuvista) ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa s.6

Kuvataulut s. 22

KAIVAUSPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Jämsänkosken kaupungin Kissakallion rautakautinen polttokalmisto sijaitsee noin 3,3 km Jämsänkosken kirkosta etelään ja Jämsä-Jämsänkoski -tiestä noin 200 metriä itään peltojen ympäröimällä kalliosaarekkeella 100-105 m mpy aivan Jämsänkosken etelärajalla. Paikka on tilan (R:no 21:4) maalla jonka omistajat ovat Yli-Luukon sukua. Löytöalue on kalliosaarekkeen eteläosassa n. 40 metriä Jämsänkosken etelärajasta. Löytöpaikka on vajaa 2m korkean pystysuoran avokallion edustalla. Kallioalueen länsipuoleisten pienten peltoalueiden takana maasto laskee jyrkästi kohti Jämsänjokilaaksoa. Vientiöstä n. 200 metriä pohjoiseen sijaitsee toinen rautakautinen kohde, Vientiö.

KAIVAUKSEN TAVOITTEET, TEKNIikka JA TOTEUTUS

Tavoitteena oli tutkia muinaisjäännöksen sijainti ja luonne. Ensiksi laadittiin koordinaatisto, jossa x-akseli kasvoi neulapohjoiseen (0 goonia). Koordinaatisto kattoi koko tontin Rn:o 21:4. Alueelle kaivettiin kaivausalue sekä 14 koekuoppaa. Aluksi avattiin kaivausalue solkien ja lasimassahelmien löytöpaikalle.

Kaivauskerrosten paksuus oli 5 cm. Kaivaminen suoritettiin osin lapiolla ja siellä missä maaperässä havaittiin häiriöitä tai löytöjä kaivettiin pelkalla. Löydöt otettiin talteen 1x1m koordinaatoruuduista senttimetrin tarkkuudella. Lopuksi tasot vaaittiin, piirrettiin ja valokuvattiin. Kiintopisteenä käytettiin viereisen kallionkielekkeen ulkonemaa jonka korkeus oli saatu siirtämällä se läheiseltä Vientiön kaivausalueelta. Lisäksi aluetta tutkittiin metallinilmisijalla.

TUTKIMUSTULOKSET

Maaperä ja rakenteet

Avokallioiden välissä maaperä oli 10-15 cm paksun multakerroksen alla vaaleaa hiekkaa ja silttiä. Tasossa 1 havaittiin voimakkaasti värjäytynyt nokimaa-alue, johon löydöt keskittyivät. Nokimaa-alueella oli myös hyvin harva kiveys. Nokimaa- ja löytöalue jatkui edelleen profiiliin kaivausalueen kaakkoiskulmassa. Koekuopasta 54/560 ja sen laajennuksesta havaittiin myös löytöjä sisältänyt nokimaa-alue.

Löydöt

Kissakalliosta löytyi runsaasti polttokenttäkalmistoon viittaavia löytöjä. Löydöt keskittyivät kaivausalueella ruutuihin 77/593 ja 78/593. Esinelöydöt tavattiin pääasiassa kerroksen 1 yläosasta kun taas keramiikka ja palanut luu löytyivät pääosin kerroksista 2 ja 3. Alueelta löytyi rullapäinen pronssinen hevosenkenkäsolki (KM 32717:9) jonka toisen rullan sisällä on neulan jäänteitä. Soljen poikkileikkaus on lattea ja siinä on pieni keskiharjanne. Erittäin hyvin säilynyt ja kookas uurreviivakoristeinen kulkunen (KM 32717:2) sekä toisen samanlaisen kulkusen puolikas (KM 32717:26) ja yksi pienempi

kulkunen. (KM 32717:51) Pronssispiraaleita löytyi yhteensä 14 kappaletta. Enemmän tai vähemmän sulaneita lasimassahelmen fragmentteja löytyi yhteensä 15 kappaletta. Näistä suurin osa oli pohjaväriiltään keltaisia silmäkuvioidin koristeltuja. Savihelmiä löytyi 5 kappaletta. Lisäksi löytyi 84,1 grammaa palanutta luuta joka on todennäköisesti peräisin ihmisestä ja 1157,5 grammaa koristelematonta rautakauden käyttökeramiikkaa. Osa palaneista luista ja keramiikasta löytyi koekuopasta 54/560 ja sen laajennuksesta. Lisäksi koekuopasta 102/586 löytyi rautainen vyönsolki.

YHTEENVETO KAIVAUKSEN TULOKSISTA

Jämsänkosken Kissakallion rautakautisen polttokenttäkalmiston koekaivauksissa heinäkuussa 2001 todettiin löytöjen keskittyvän samaan paikkaan avokallion edustalle josta aiemmat löydöt oli tehty. Löytö- ja nokimaa-alue jatkui edelleen profiiliin kaivausalueen kaakkoiskulmassa. Lisäksi kaivausalueesta n. 30-40 m lounaaseen löytyi koekuopasta 54/560 palanutta luuta ja keramiikkaa nokimaakerrostumasta. Kalmistoalue näyttää siis ulottuvan ainakin sinne asti. Löydetyt esinetyypit kuuluvat nuoremmalle rautakaudelle ja ovat merovinki- tai viikinkiaikaiseen naisen pukuun kuuluvia. Alue on säilynyt koskemattomana eikä myöhäisemmän ihmistoiminnan merkkejä ollut havaittavissa.

LUETTELO KARTOISTA

Ote peruskartasta 2233 07 JÄMSÄNKOSKI	
Yleiskartta 1:1000	A3
Pintavaaituskartta 1:50	A3
Tasokartta, taso 0, 1:25	A3
Tasokartta, taso 1, 1:25	A3
Tasokartta, taso 2, 1:25	A3
Tasokartta, taso 3, 1:25	A3
Tasokartta, taso 4, 1:25	A3
Tasokartta, taso 5, 1:25	A3
Tasokartta, taso 6, 1:25	A3
Tasokartta, taso 7, 1:25	A3
Profiilikartta, eteläprofiili, 1:10	A4
Tasokartta, koekuopan 560/54 laajennus, 1:25	A4
Pohjavaaituskartta, kk 560/54, 1:25	A4

LUETTELO NEGATIIVEISTA JA KUVISTA

122074	Kissakallio, solkien ja helmien löytöpaikka paalutettuna.
122080	Kissakallio, alue, taso 0, kuvattu idästä.
122081	Kissakallio, alue ja koeojan pää, taso 0, kuvattu koillisesta.
122083	Kissakallio, alue taso 1, otettu idästä
122084	Kissakallio, alue ja koeojan pää, taso 1, otettu koillisesta.
122085	Kulkunen ja hevosenkenkäsolkki, taso 0, otettu idästä.
122086	Alue ja koeoja, taso 1, kuvattu idästä.
122087	Työkuva, kerrosta 2 kaivetaan, kuvattu lännestä.
122088	Yleiskuva Kissakalliolta koilliseen.
122089	Kissakallio, alue, taso 2, kuvattu idästä.
122090	Alue, taso 2, kuvattu lännestä.
122091	Sama, kuvattu lännestä.
122093	Eteläprofiili, kuvattu koillisesta.
122094	Ryhmäkuva

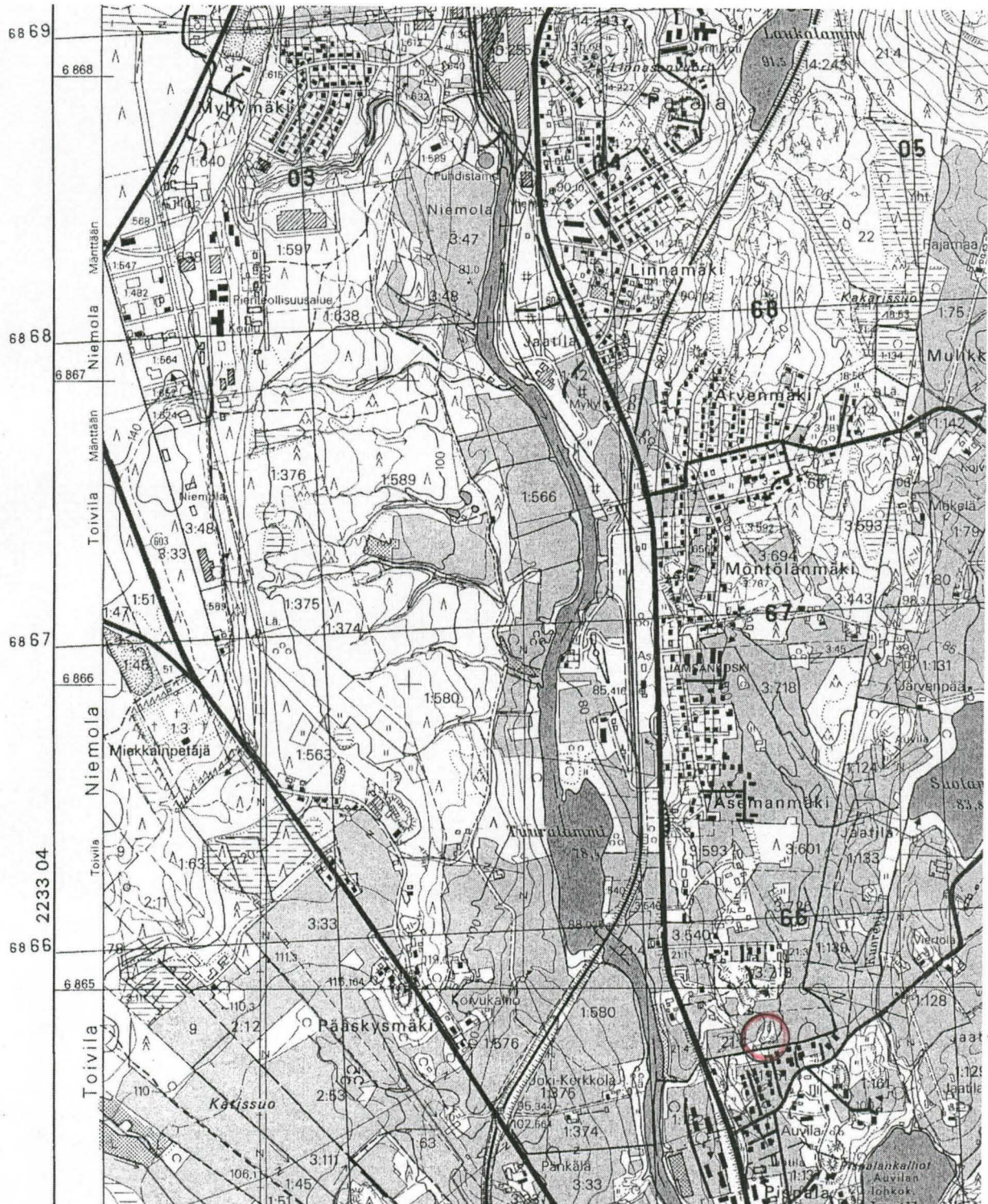
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

47286	Kaivausalue paalutettuna, kuvattu koillisesta
47287	Alue1, työkuva, turpeen poistoa, kuvattu lännestä.
47288	Alue1, taso 0, kuvattu idästä.
47289	Alueen1 itäsiipi, taso 0, kuvattu koillisesta.
47290	Kulkusen ja hevosenkenkäsoljen löytöpaikka 078/593, kuvattu idästä
47291	Alue1, taso 1 nokimaata, kuvattu idästä.
47292	Alue1, taso 1, kuvattu koillisesta.

- 47293 Alue1, taso1, löytökeskittymä, kuvattu idästä.
47294 Alue1 itäsiipi, taso1, kuvattu koillisesta.
47295 Työkuva, 2-tasoa kaivetaan,
47296 Alue1, taso 2 nokimaata, kuvattu idästä.
47297 Alue1, taso 2, kuvattu koillisesta.
47298 Alue1, taso2 kuvattu lännestä.
47299 Alue1, taso 3, kuvattu idästä.
47300 Alue1, taso3, kuvattu lännestä.
47301 Työkuva, Petteri Pietiläinen piirtää alueen 1 taso 3 taustalla
Leila Viro harjoittelee, kuvattu lännestä.
47302 Yleiskuva Kissakallion länsipuolen kumpareille, etualalla
koekuoppa 66/517.
47303 Alue1, taso4 , kuvattu lännestä.
47304 Alue1, taso5, kuvattu idästä.
47305 Alue1 eteläprofiili, kuvattu pohjoisesta.
47306 Alue1 pohjaan kaivettu (taso7), kuvattu idästä.
47307 Yleiskuva Kissakallion eteläosasta aluetta2 kaivetaan,
kuvattu idästä.
47308 Alue2, kiveystä, keramiikkaa ja palanutta luuta, kuvattu
etelästä.

Jämsänkoski Kissakallio

Ote peruskartasta 2233 07 JÄMSÄNKOSKI x=6864 82 y=2562 20

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

YLEISKARTTA

mk 1:1000

Piirt. P.Pietiläinen

50 m

□ koekuoppa

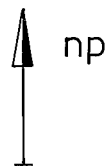

kaivausalue

○ rajapyykki

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
K. Katiskoski & P. Pietiläinen 2001

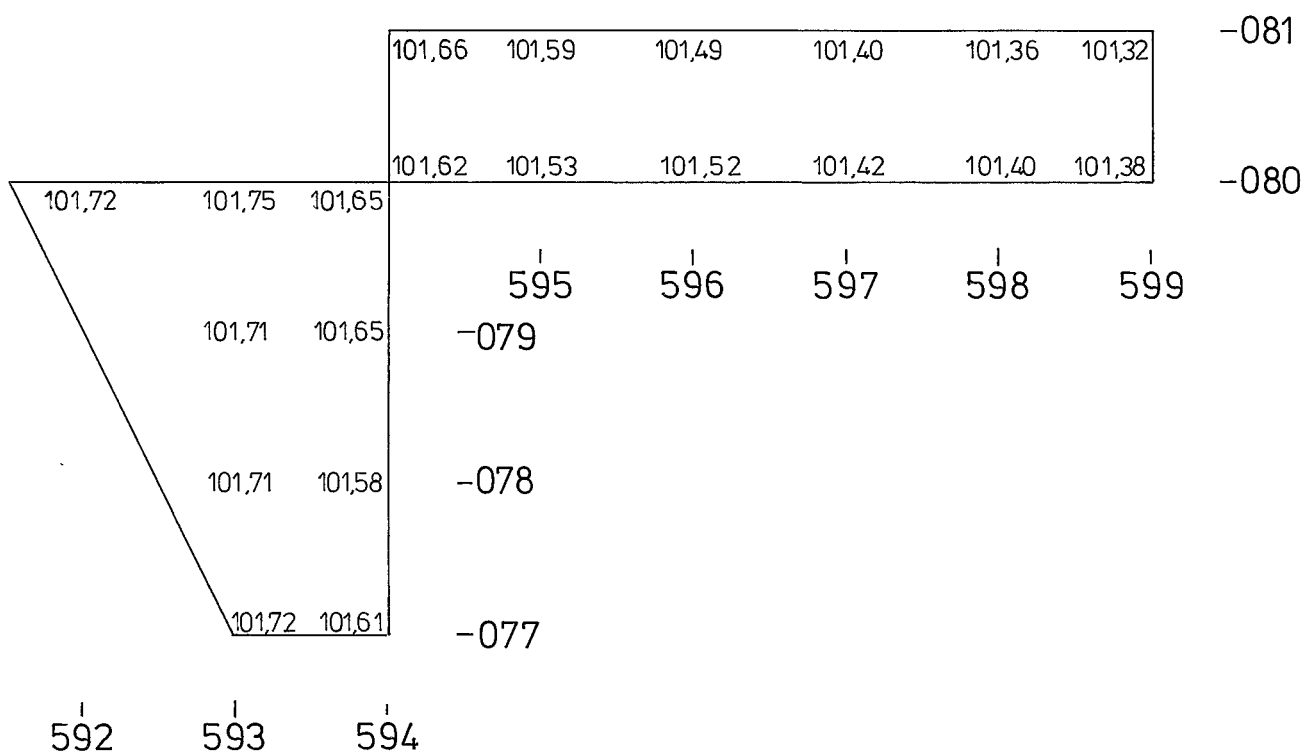

PINTAVAAITUSKARTTA

mk 1:50 2 m

Korkeudet m mpy

Puht. piirt. E.Hertell

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 0

mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

1m

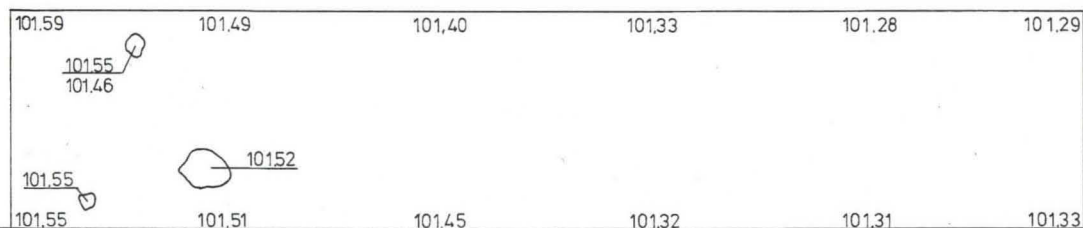
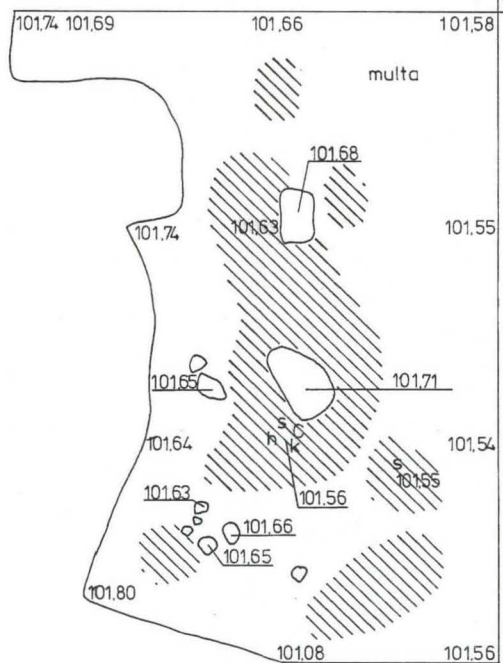

594 595 596 597 598 599

- kivi
- nokimaa
- solki
- spiraali
- helmi
- kulkunen

592

593

-081

-080

- 079

- 078

- 077

592

593

594

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
 K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 1

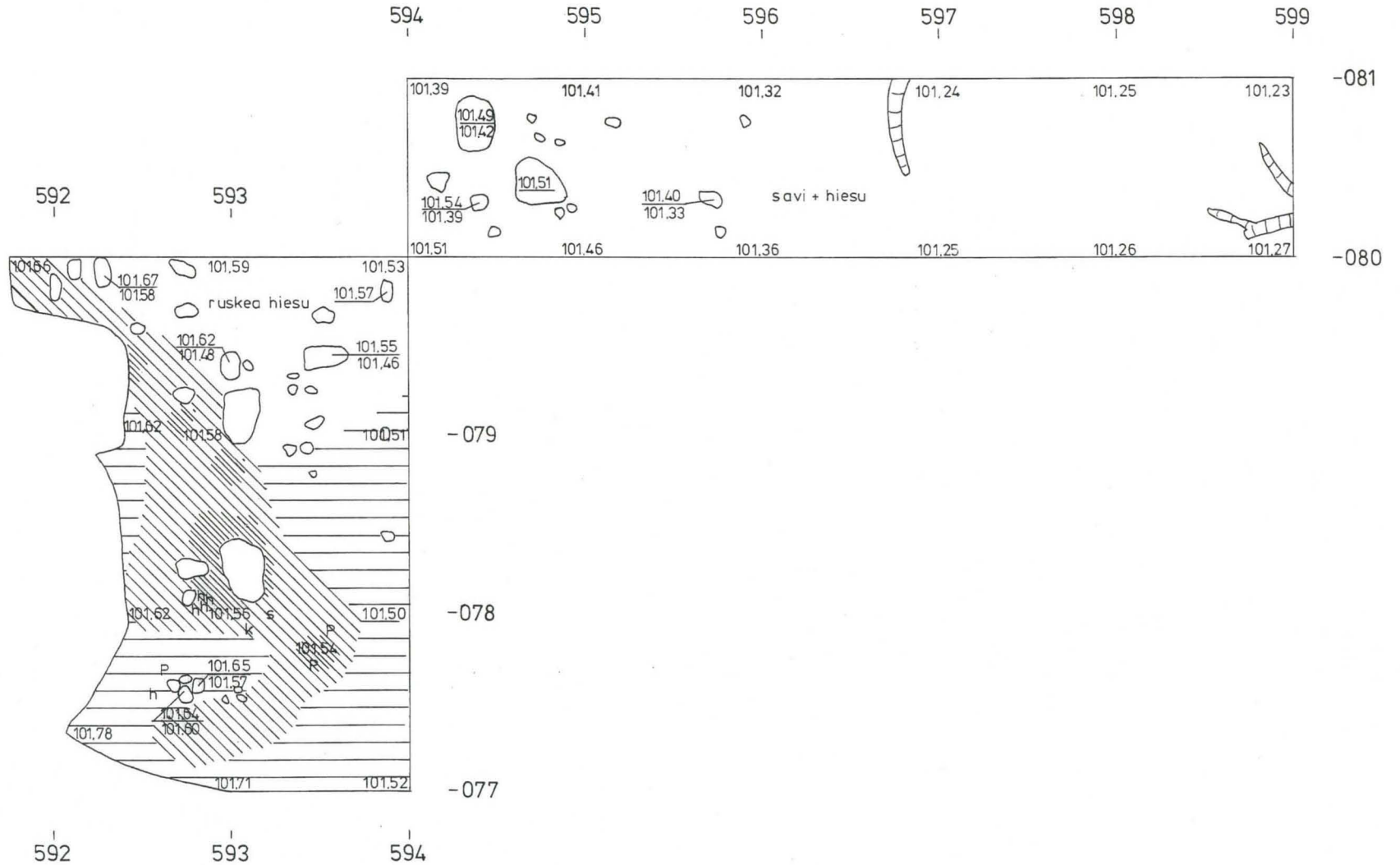
mk 1:25 1m

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

- kivi
- juuri
- nokimaa
- ruskea likamaa
- helmi
- spiraali
- kulkunen
- keramiikkaa

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 2

mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

594

595

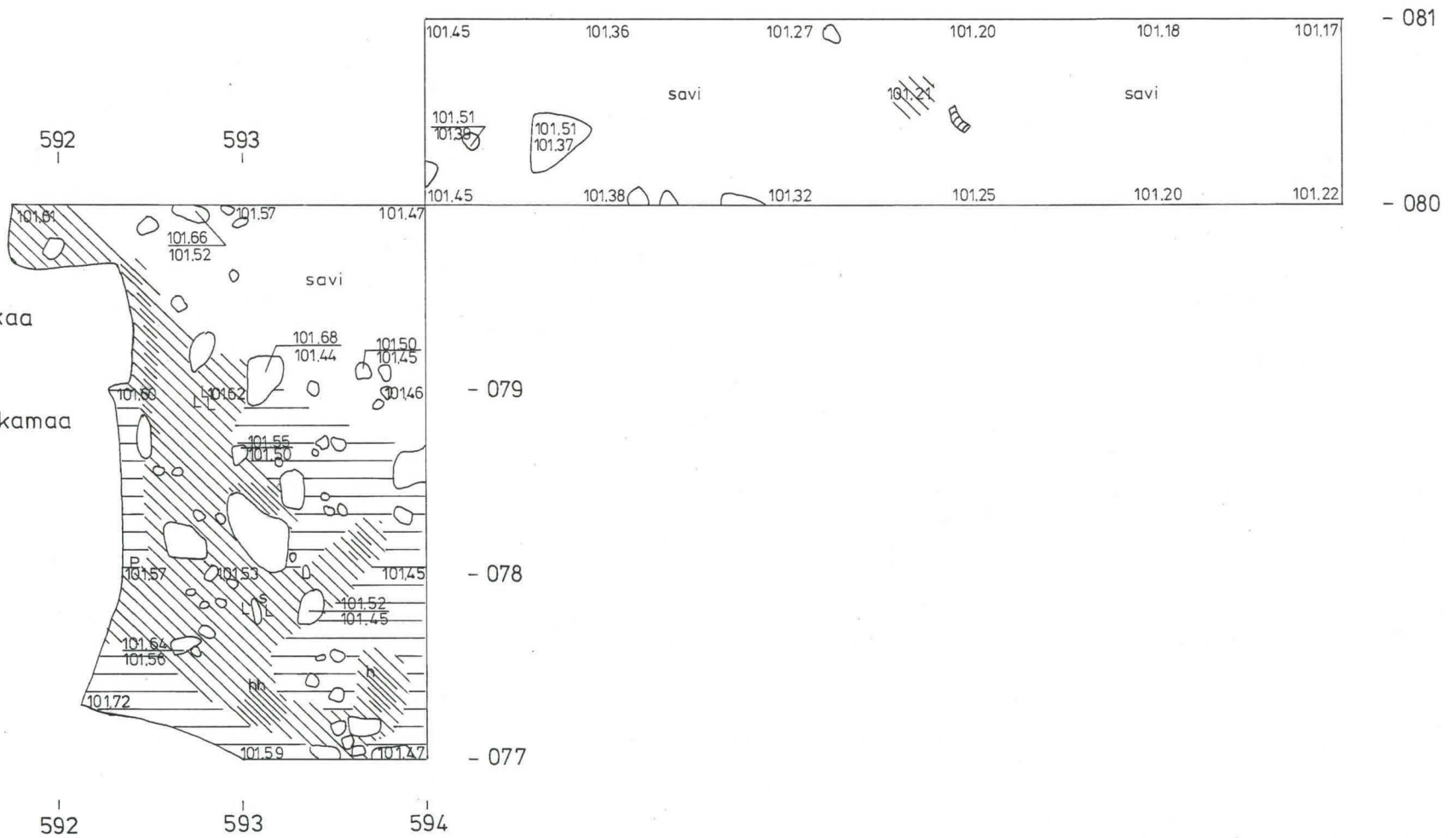
596

597

598

599

- kivi
- juuri
- s spiraali
- h helmi
- L palanut luu
- P keramiikkaa
- nokimaa
- ruskea likamaa

13

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

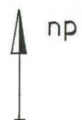
Taso 3

mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

1m

594

595

596

597

598

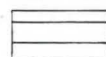
599

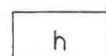
kivi

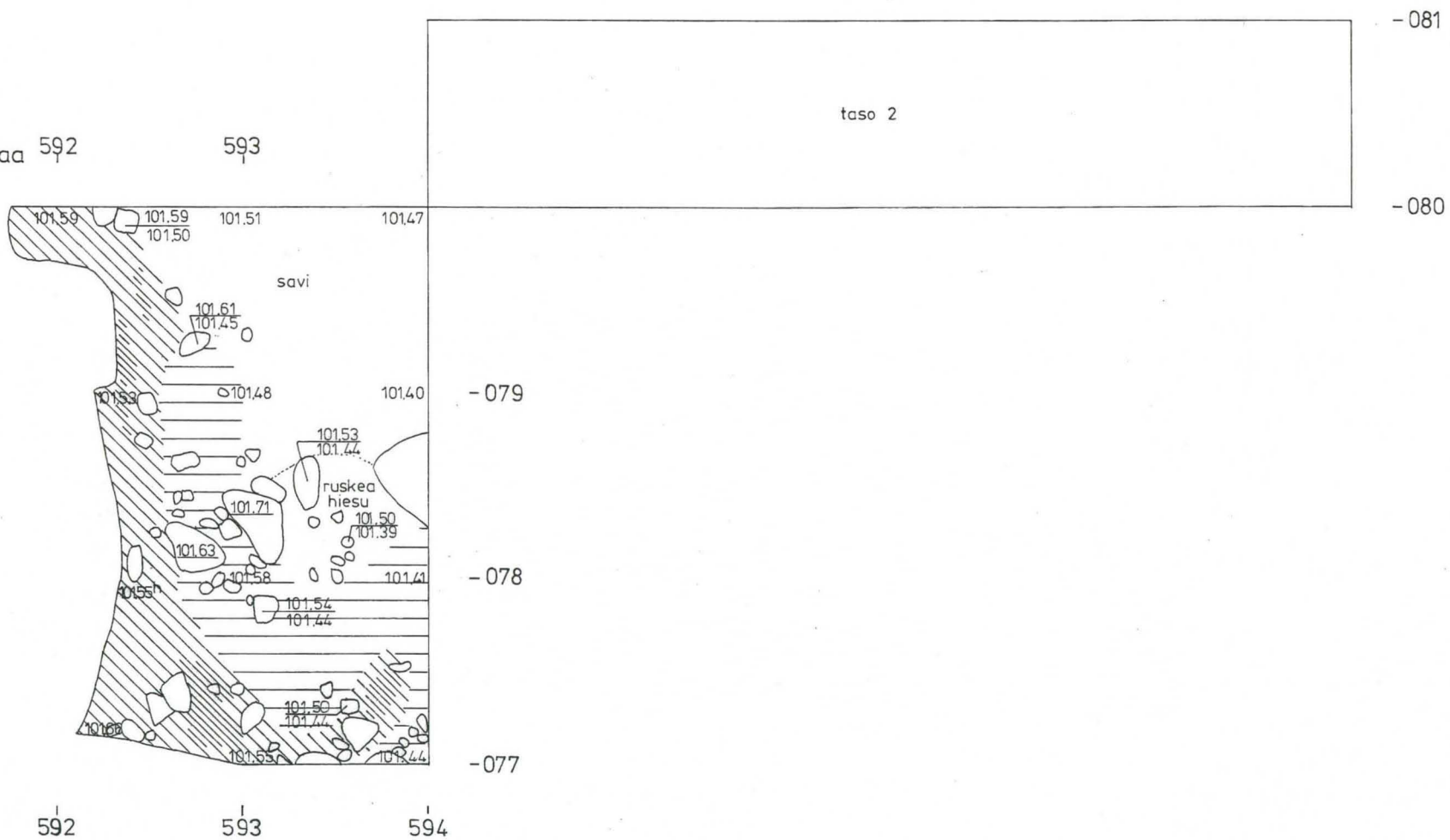
nokimaa

ruskea likamaa

helmi

14

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 6

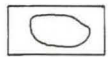
mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

594 595 596 597 598 599

kivi

nokimaa

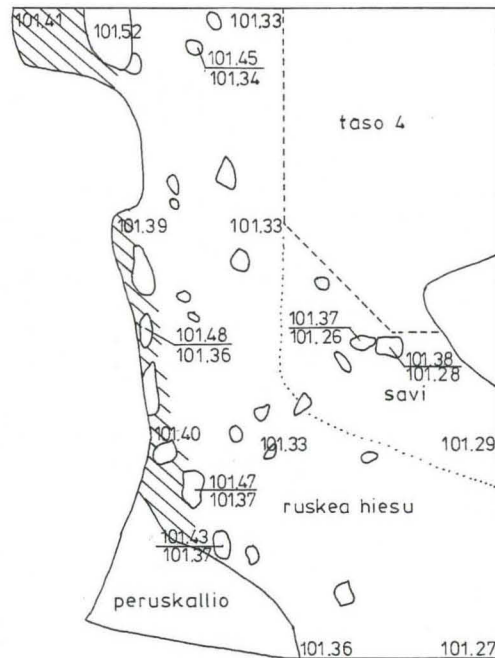
592

593

-081

taso 2

-080

- 078

- 077

- 076

592

593

594

15

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katisko & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

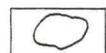
Taso 5

mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

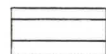
1m

kivi

nokimaa

ruskea likamaa

594

595

596

597

598

599

592

593

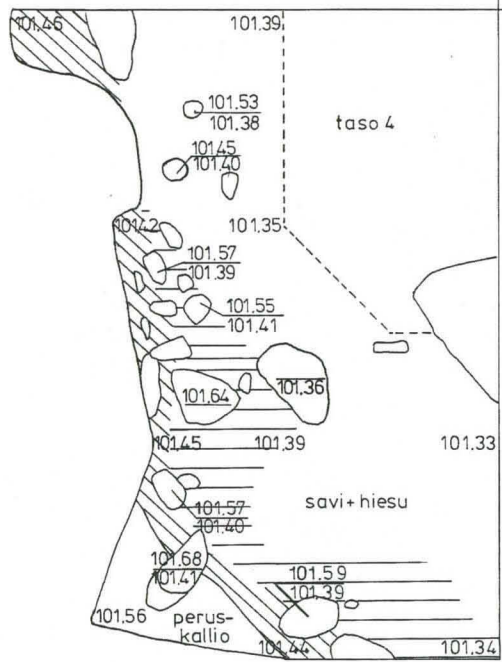
-081

taso 2

101.17

taso 2

-080

-079

-078

-077

592

593

594

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 4

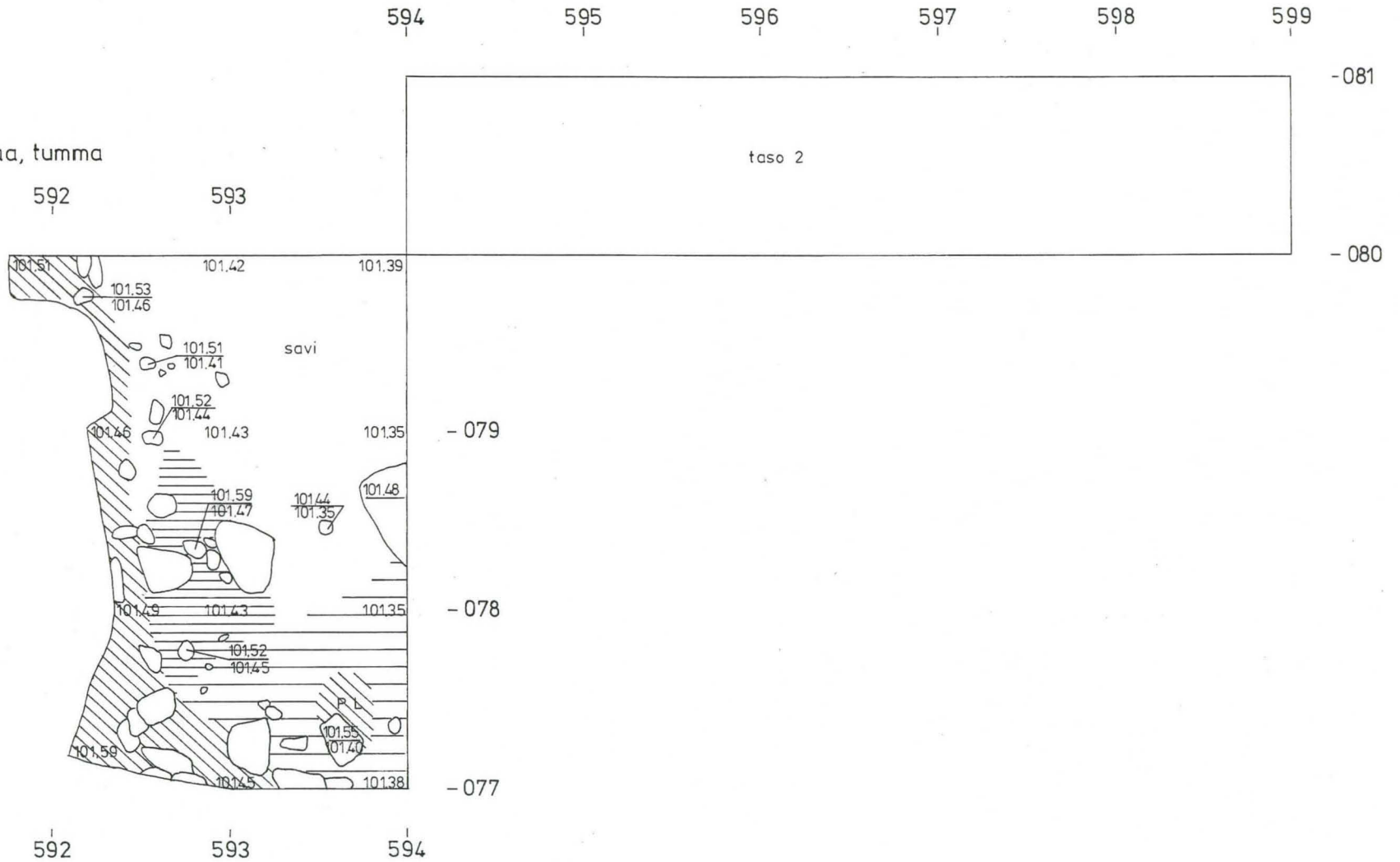
mk 1:25

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

- kivi
- nokimaa
- ruskea likamaa, tumma
- ruskea likamaa
- keramiikkaa
- palanutta luuta

17

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO
K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Taso 7 (pohja)

mk 1:25

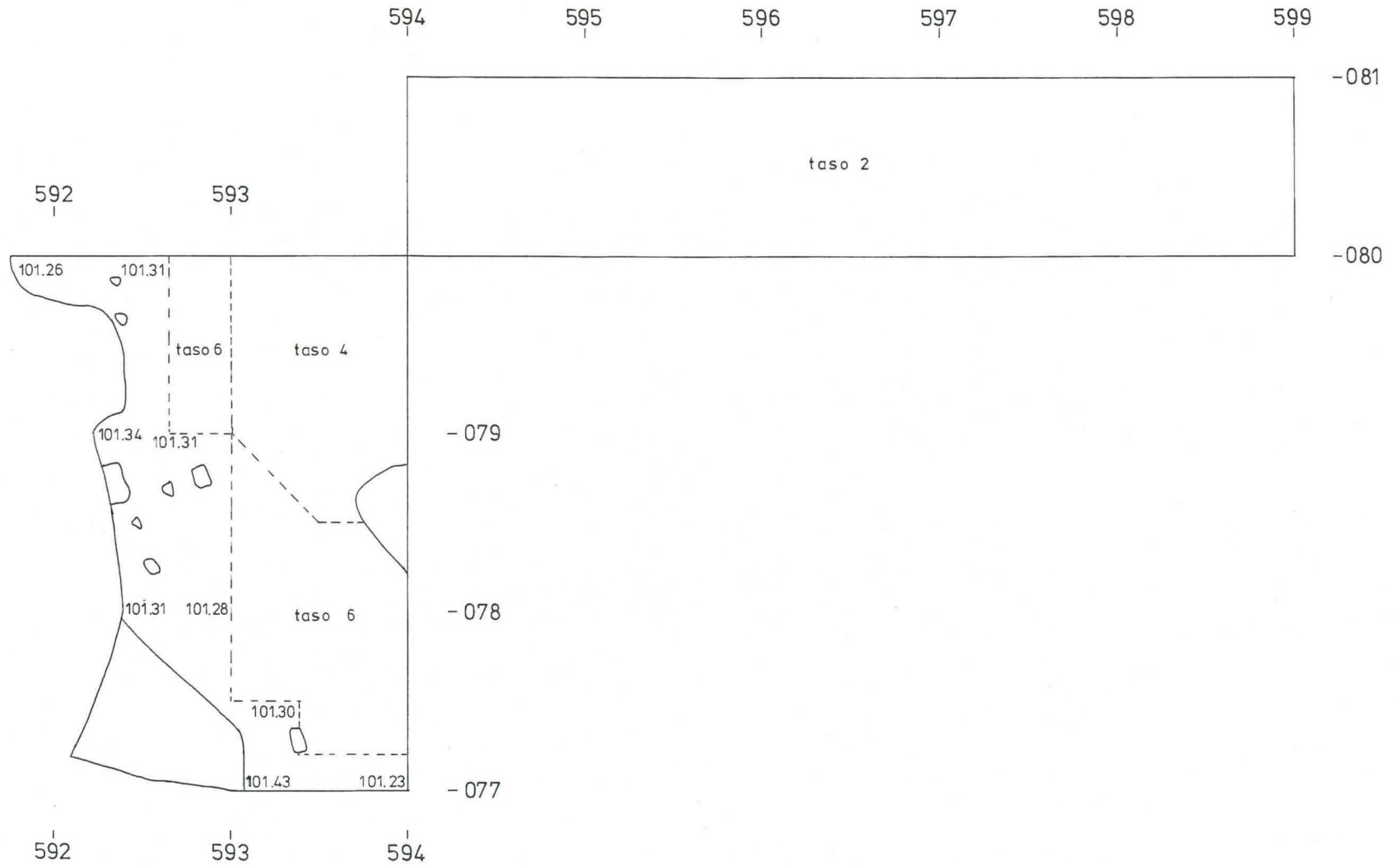

Korkeudet m mpy

Piirt. P.Pietiläinen

kivi

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K. Katiskoski & P. Pietiläinen 2001

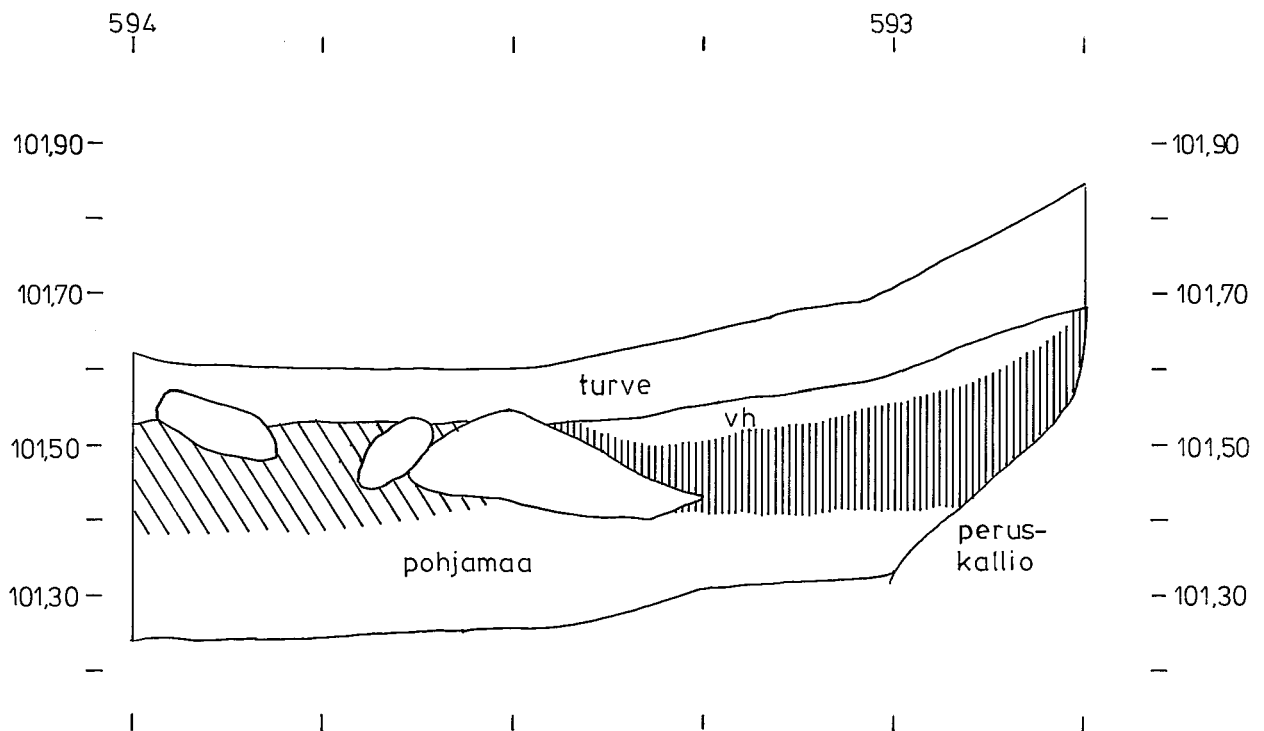
PROFIILIKARTTA

X=077, Y=594-592,75

mk 1:10 0,5 m

Korkeudet m mpy

Piirt. P. Pietiläinen

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P. Pietiläinen 2001

TASOKARTTA

Koekuopan laajennus

mk 1:25

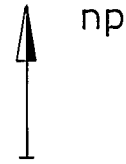

1 m

Taso 25 cm

Korkeudet m mpy

Piirt. P. Pietiläinen

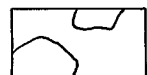
juuri

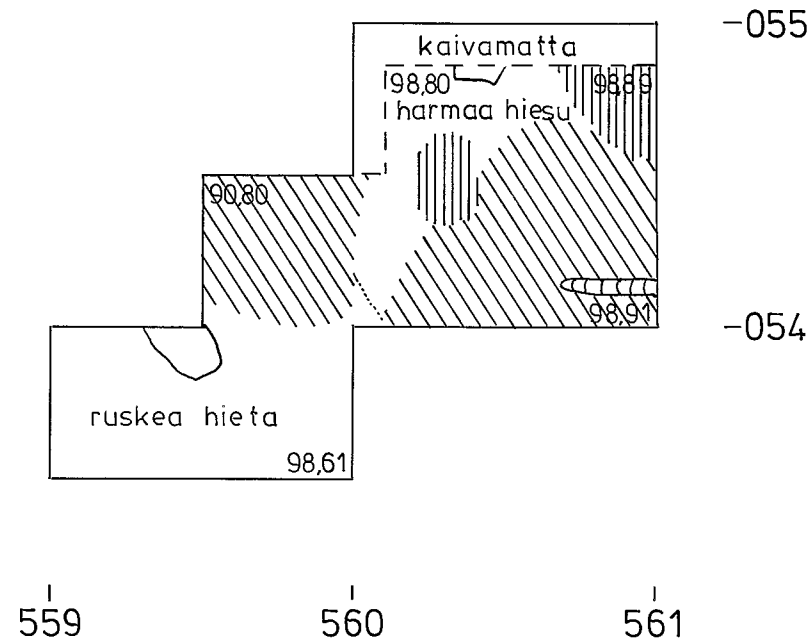
nokimaa

ruskea likamaa

kivi

JÄMSÄNKOSKI KISSAKALLIO

K.Katiskoski & P.Pietiläinen 2001

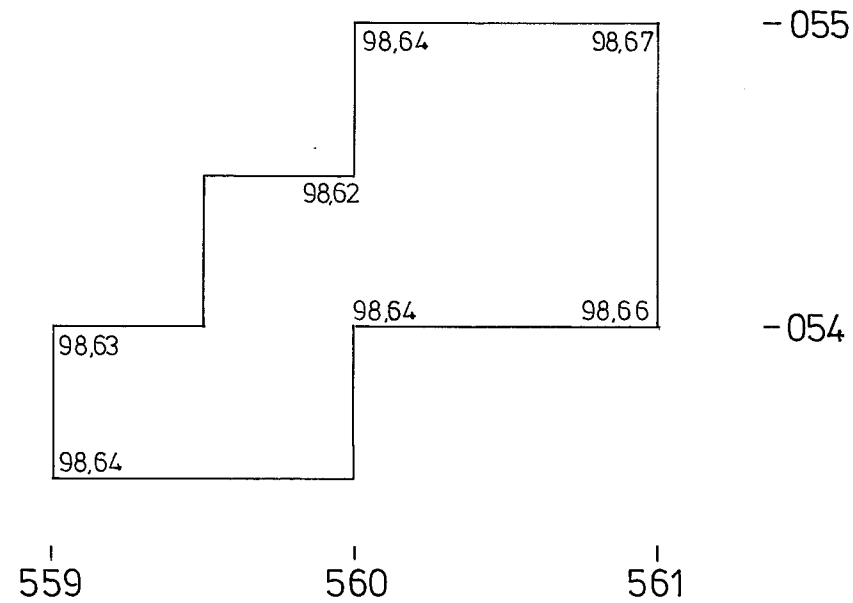
POHJAVAAITUSKARTTA

Koekuopan laajennus

mk 1:25 1m

Korkeudet m mpy

Puht. piirt. E.Hertell

Jämsänkoski Kissakallio

122074

Kissakallio, solkien ja helmien
löytöpaikka paalutettuna.

Kissakallio, alue, taso 0,
kuvattu idästä.

122080

122091

Kissakallio, alue ja koeojan pää,
taso 1, kuvattu koillisesta.

Jämsänkoski Kissakallio

Kulkunen ja hevosenenkäsolkki,
taso 0, kuvattu idästä.

122085

Alue ja koeoja, taso 1,
kuvattu idästä.

122086

Työkuva, kerrosta 2 kaivetaan,
kuvattu lännestä.

122087

Jämsänkoski Kissakallio

122098

Yleiskuva Kissakalliolta koilliseen.

Kissakallio, alue, taso 2, kuvattu idästä.

122087

122090

Alue, taso 2, kuvattu lännestä.

Jämsänkoski Kissakallio

122091

Alue, taso 3, kuvattu lännestä.

Koekuoppa 243/465, kuvattu lännestä.

122092

122093

Eteläprofiili, kuvattu koillisesta.